

Memòria de les activitats de la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics durant l'any 2009

SOCIS I GOVERN

L'Assemblea General ordinària anual fou convocada el dia 10 de febrer de 2009 a la Sala Prat de la Riba de l'IEC. En el transcurs de l'acte foren elegits dos nous vocals de la Junta Directiva: Jaume Boada Salom i Joan Antoni Sendra Ibañez, dos investigadors ben coneguts per la seva fructífera recerca sobre la moneda mallorquina i valenciana respectivament. La SCEN va tancar l'any amb 175 membres inscrits, entre socis numeraris, col·laboradors i d'honor. L'acte serví també per presentar el nou delegat de l'Institut a la SCEN, el professor Gaspar Feliu i Montfort, el qual va prendre el relleu al professor Manuel Riu i Riu, que per raons de salut va demanar ésser rellevat de la responsabilitat un any abans.

Durant el mes d'agost va morir l'Antoni Turró i Martínez, membre de la junta directiva des de la fundació de la SCEN, l'any 1979. El president féu arribar una mostra de condol a la seva família, recordant que era un incansable col·laborador del nostre anuari i que la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics trobarà a faltar la seva presència i el seu ajut. A darrera hora, Miquel Crusafont aconseguí introduir un recordatori extens, en forma de semblança biogràfica i bibliogràfica, a la darrera edició d'*Acta Numismàtica* (núm. 39).

PUBLICACIONS

Presentacions

El 10 de febrer de 2009 fou presentat el número 38 de l'anuari *Acta Numismàtica*, corresponent a l'any 2008. En aquesta ocasió contenia 18 col·laboracions repartides en 270 pàgines. El mateix dia fou presentat el llibre *La seca o casa de la moneda de Barcelona*, de Maria Eugènia Ripoll. Es tracta del número 9 de la col·lecció «Complements d'Acta Numismàtica». La presentació anà a càrrec de la doctora Francesca Español (Universitat de Barcelona). Conjuntament amb l'anterior, la SCEN va publicar i distribuir el recull d'articles de Leandre Villaron-ga, *Obra numismàtica esparsa. I: Tresors*, el primer d'una sèrie que es preveu arribi als quatre o cinc volums.

El 15 de desembre de 2009 tingué lloc l'acte de presentació del nou llibre de Miquel Crusafont, *Catàleg general de la moneda catalana. Països Catalans i Corona Catalano-Aragonesa (s. v aC - XX dC)*, a les sales Pere i Joan Coromines de l'IEC. La presentació fou a càrrec de Joan Vilaret i Monfort, president de la Secció Numismàtica del Cercle FNB, i la va presidir Jordi Portabella i Calvete, regidor de l'Ajuntament de Barcelona. A l'acte, s'hi adheriren tres entitats: el mencionat Cercle, el Grup Filatèlic, Numismàtic i de Col·leccionisme de Terrassa i l'Associació Numismàtica Sabadell.

Difusió

A mitjan any es va enviar a tots els socis, de manera gratuïta, un exemplar del llibre *El paper moneda, els bons i els vals, a la Segarra, durant la Guerra Civil (1936-1939)*, escrit pel nostre consoci Isidre Aymerich i Bernal i publicat a Cervera l'any 2008. La SCEN continua així la línia de col·laborar en la difusió dels treballs de la nostra especialitat que es duen a terme arreu de Catalunya.

L'Associació Numismàtica del Rosselló, amb seu a Perpinyà i amb la qual hi ha una llarga tradició de mútues col·laboracions, va publicar al seu butlletí *La Pallofe*, 48, corresponent a l'any 2009 i en versions catalana i francesa, una actualització, feta per l'autor, del treball de M. Crusafont sobre les relacions monetàries entre Catalunya i Occitània a l'època altmedieval.

El mes d'abril del 2009, el *Diari de Terrassa*, a qui havíem lliurat informació i fotografies del Banc de Dades, va publicar i es va fer ressò de la nova moneda terrassenca del segle XV que s'havia publicat a *Acta*, 39.

Projectes

Al llarg de l'any s'ha continuat preparant l'edició dels llibres *Les monedes de Vespasià de la Província Tarraconensis (69-70 dC)*, d'Ian Carradice, de Xavier Sanahuja i de Jaume Benages.

Pel que fa a la nova versió del *Corpus de la moneda ibèrica*, de Leandre Villaronga, ja enllestit per aquest autor, quan als sectors grec, púnic i ibèric, hi ha el projecte de completar-lo amb la part hispanollatina i, si és possible, editar-lo en versió catalana i anglesa.

Són també en curs avançat de preparació la resta de volums de l'obra esparsa de Leandre Villaronga, que es publicaran a mesura que tinguem finança per fer-ho. Preveiem, però, que el volum segon, dedicat a la moneda ibèrica de l'àrea catalana pugui eixir l'any 2010.

D'altra banda, M. Crusafont s'ha interessat reiteradament i, de moment, inútilment, prop de Mark Blackburn de Cambridge com a responsable de l'edició per la publicació del volum de la península Ibèrica dins la sèrie *Medieval European Coinage*, realitzat per M. Crusafont, A. M. Balaguer i P. Grierson i enllestit ja fa quatre anys. Darrerament Jonathan Jarret, col·laborador a Cambridge, mencionava al número del 2009 del *Numismatic Chronicle* aquesta obra, sense al·ludir a la coautoría de P. Grierson i com a «forthcoming».

ACTIVITATS

Igual que per als l'anys anteriors, el Consell Permanent de l'Institut va acordar un ajut especial per al Banc de Dades de la Moneda Catalana. Es tracta d'un projecte que vol posar a disposició dels investigadors futurs materials d'arxiu ara existents i en perill de dispersió i que seran de gran utilitat per a la recerca numismàtica.

Com ja havíem comentat, la SCEN havia fet diferents gestions per a la preservació de l'edifici de l'antiga Seca de Barcelona (s. XIV-XV). Era una vella reivindicació que ja es va presentar l'any 1979, ran del I Simposi Numismàtic de Barcelona i que ara es mostrava més factible, un cop l'Ajuntament havia adquirit una part dels espais de l'històric edifici, que en seus moments de màxima expansió ocupava la mançana limitada pels carrers de la Seca, les Mosques, la Cirera i els Flassaders. Fa poc més d'un any, Leandre Villaronga va fer una carta al diari *Avui* indicant l'oportunitat d'ubicar a l'edifici un museu de la nostra història monetària, i poc temps després Salvador Giner, president de l'Institut, va dirigir una carta a l'alcalde de Barcelona, Jordi Hereu, recolzant la nostra reivindicació. En els darrers temps els regidors de Molins de Rei, Víctor Puntas i de Barcelona, Jordi Portabella, varen acollir amb molt d'interès les nostres propostes. Finalment, a

primers de setembre Carles Giner, secretari del Consell de Cultura de Barcelona, va convocar M. Crusafont i Ma Eugènia Ripoll per informar-los que l'Ajuntament ja havia destinat la seca a l'Espai Brossa, però que es podria assajar de compatibilitzar aquesta dedicació amb alguna forma per documentar l'edifici. El 18 de novembre es va formalitzar l'encàrrec de l'estudi que fou presentat a finals d'any. El text de Crusafont i Ripoll constava d'una part documental i d'un guió muesogràfic. En la primera part es domaven elements de valoració històrica de l'edifici i en la segona es demanava la reserva de l'espai que es pot identificar com la «casa del tresor», un espai fortificat dins de la seca on es guardaven els encunyis i els metalls preciosos, per situar-hi materials i elements evocadors i documentació sobre l'activitat de la seca al llarg de la història. Els realitzadors del projecte es varen entrevistar, també, amb els responsables de l'Espai Brossa, Herman Bonnin i Hausson, que varen acollir positivament la iniciativa. A hores d'ara encara no hi ha una decisió definitiva.

Coincidint amb la publicació del *Catàleg general de la moneda catalana* de M. Crusafont, la SCEN es va adherir a una iniciativa particular per distribuir unes monedes commemoratives del centenari de la Unió Catalanista (1900-2000) amb facials de 10, 50 i 500, segons els metalls d'aram, d'argent o bé d'or. La peça, que ja consta a l'esmentat *Catàleg general*, reproduïx els tipus de l'antiga Unió Catalanista, però amb mides iguals i a nom dels Països Catalans.

XIV CONGRÉS INTERNACIONAL DE NUMISMÀTICA

Entre el 31 d'agost i el 4 de setembre se celebrà a Glasgow (Escòcia) el XIV Congrés Internacional de Numismàtica. Alguns membres de la SCEN hi presentaren una comunicació. A la secció de moneda occidental medieval i moderna, Joan Antoni Sendra exposà «The appearance of the value mark in the valencian coinage, 1618 or 1640? A new hypothesis of work». A la secció de moneda antiga de l'àmbit cèltic, Marta Campo presentà «La moneda ibèrica del noreste de la Hispania Citerior: Origen y función», i Manuel Gozalves, conjuntament amb Pere Pau Ripollès i Gonzalo Cores, donaren a conèixer el treball «Trading with silver in Spain during the 3rd Century B.C. The bullion silver from the hoard of Armuña de Tajuña (Guadalajara, Spain)». Campo i Ripollès també presidiren dues taules de treball en el transcurs del Congrés.

Per altra banda, Xavier Sanahuja participà com a delegat de la SCEN a l'Assemblea de la Comissió Internacional de Numismàtica, celebrada el mateix dia 30 d'agost a Glasgow. A la reunió es va acordar canviar el nom de l'organisme, que a partir d'aleshores passà a anomenar-se Consell Internacional de Numismàtica. L'Assemblea aprovà l'entrada de quatre nous membres al Comitè del Consell, entre els quals hem de felicitar-nos per haver-hi el doctor Pere Pau Ripollès. L'As-

semblea també elegí la seu del proper Congrés Internacional, que tindrà lloc l'any 2015. La ciutat siciliana de Taormina fou l'escollida.

CONFERÈNCIES, DIFUSIÓ I CONSULTES

Durant l'any 2009 ha continuat la bona comunicació i l'intercanvi d'informació entre la SCEN i el Fòrum d'Internet Numiscat, dedicat a l'estudi i a la difusió de la numismàtica catalana. El mes d'agost, la SCEN adreçà una carta a Montserrat Macià Gou, directora del Museu Diocesà i Comarcal de Lleida, demanant-li que acollís la visita d'un grup de membres d'aquest fòrum i que els informés sobre l'origen i la formació dels fons numismàtics del museu, al mateix temps que s'oferia a disposició, com ho ha estat sempre, de respondre qualsevol consulta o petició d'ajuda en tot allò relacionat amb la numismàtica i la història de la moneda.

A part de les consultes internes de la Societat, promogudes per membres de la SCEN que sovint proposen exemplars numismàtics de prou interès com per que siguin estudiats i publicats a l'*Acta Numismàtica*, durant l'any 2009 també s'han atès nombroses consultes externes:

Jesús Brufal (Universitat de Lleida), en tant que investigador postdoctoral a Siena, ens va consultar sobre una moneda apareguda en una excavació arqueològica a Poggibonsi (Itàlia) i que va resultar ser un dinar d'or de l'any 540 de l'Hègira, encunyat a Medina Múrcia pel cabdill rebel Abdallah ibn Iyad, durant la revolta antialmoràvit d'al-Àndalus; és a dir un dels anomenats «morabatinos aiadinos» que apareixen a la documentació escrita catalana del segle XII.

Antoni Plaça s'adreçà a la SCEN per informar-la d'una troballa monetària a la vila de Cardedeu (Vallès Oriental) que data de l'any 2003 i per fer una consulta sobre uns possibles esments monetaris dels anys 1095 i 1110 publicats a *Catalunya romànica*.

Cristina Domínguez i Navarro ens va preguntar quina va ser la primera moneda que es va fer on apareguessin les quatre barres catalanes.

S'han produït diferents comunicacions amb Pierre-Yves Melmoux de l'Associació Numismàtica del Rosselló sobre temes d'interès mutu i, en particular, sobre la medallística rossellonesa, amb cessió de material de Banc de Dades.

Es traslladaren a Antoni Sendra notícies verbals del valencià Lluís Olague sobre possibles pallofes valencianes fins ara desconegudes, al marge de les de la Seu de València.

Es varen identificar com a medalles de devoció amb l'anella perduda, diferents ploms de sant Ramon Nonat que ens consultà J. Núñez, de Sedó (Lleida).

També es comentà amb Enrico Piras de Sàsser (Sardenya) la dubtosa interpretació d'un dinar atribuït a Alfons IV i a la seca de Sàsser i que sembla fruit d'una mala lectura.

La Caixa de Balears, «Sa Nostra», ha ajornat, malauradament, el projectat llibre d'actualització sobre la moneda balear, que hauria significat una posada al dia de l'obra de referència d'Àlvar Campaner.

Volem fer constar, finalment, que en l'anterior memòria i també a la secció de Troballes Monetàries apareixia erròniament amb el cognom Pada l'amic i constant col·laborador Martí Paola de Castelló d'Empúries, a qui demanem excuses.

XAVIER SANAHUJA, secretari